

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในยุค VUCA World*

DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
THE INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY COMPETENCY
OF TEACHERS UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA
OFFICE BANGKOK 1 GROUP 6 IN VUCA WORLD

กิงกาญจน์ เทพกิลลา, พรอมพิไล บัวสุวรรณ, วรณวิศา สืบบุญธรรม คล้ายจำแลง
Kingkan Thepkila, Prompilai Buasuwan, Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: kingkan.thep@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2. ศึกษาระดับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู และ 3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงทำนายของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 246 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการรู้ดิจิทัล และด้านการพัฒนาวิชาชีพสามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูได้ร้อยละ 61.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล; สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร; ยุค VUCA World

Abstract

Objectives of this research article were 1. to study the level of digital leadership of school administrators, 2. To study the level of information and communication technology competency of teachers, and 3. To analyze the predictive relationship of digital leadership of school administrators with their competencies. Teacher information and communication technology. The sample group used in the research were administrators and teachers under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 6, totaling 246 people. The research instrument was a questionnaire. Statistics used in the research included percentages, averages, and fractions. standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The results of the research were found that: 1. Digital leadership of educational institution administrators Overall and each aspect is at a high level. 2. Teachers' information and communication technology competencies. Overall and each aspect is at a high level. 3. Digital leadership of school administrators in digital literacy. and professional development Together they can predict teachers' information and communication technology competencies at 61.8%, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Digital Leadership; Competency in Information and Communication Technology; VUCA World Era

บทนำ

ในช่วงปีที่ผ่านมา โลกของเราได้เผชิญกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เปลี่ยนไป นอกจากนี้การเข้ามาของเทคโนโลยียังนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงด้านการศึกษา จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้เรียกว่า ยุคโลกพลิกผัน หรือ VUCA World ซึ่งหมายถึง โลกที่มีความผันผวน (Volatility) ไม่แน่นอน (Uncertainty) ซับซ้อน (Complexity) และคลุมเครือ (Ambiguity) (Giles, 2018) ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการใช้ชีวิตของประชาชน การดำเนินงานของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน แต่เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงต้องสร้างให้คนตระหนักและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (กระทรวงดิจิทัลเพื่อ

เศรษฐกิจและสังคม, 2562) เพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะได้เปรียบในการแข่งขัน นำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน (จินทนา แสนสุข, 2559) ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของภาวะผู้นำดิจิทัลไว้ 7 ลักษณะ ได้แก่ การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ การสร้างภาพลักษณ์ การมีส่วนร่วม การพัฒนาวิชาชีพ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการสร้างโอกาส (Sheninger, 2019) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Sullivan (2017) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของผู้นำดิจิทัลไว้ 8 ลักษณะ ได้แก่ การรู้ดิจิทัล วิสัยทัศน์ดิจิทัล การพูดสนับสนุน การพัฒนาตนเอง การสื่อสาร การปรับตัวการตระหนักในตนเอง การสร้างวัฒนธรรม และยังสอดคล้องกับการวิจัยของสุชญา โกมลวานิช (2563) ที่ได้เสนอโมเดลองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การสื่อสารดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และการรู้ดิจิทัล จากการศึกษาแนวคิด และงานวิจัยของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไปมาเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การรู้ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และการพัฒนาวิชาชีพ

การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง จะต้องมีการบริหารจัดการและการตัดสินใจที่ดี โดยการตัดสินใจต้องอยู่บนฐานข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และเพียงพอ จึงจะถือว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องหรือเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดน้อยที่สุด โดยจะต้องแสวงหาข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อการตัดสินใจในการพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ของระบบสื่อสาร เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลมากมาย และมีประสิทธิภาพสูง โดยกระบวนการได้มาซึ่งสารสนเทศ และการนำไปใช้จะอาศัยเทคโนโลยีต่าง ๆ (Information and Communications Technology: ICT) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียน จะสามารถเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะทางด้าน ICT สำหรับครู ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ด้าน คือ ความเข้าใจไอซีทีในนโยบายการศึกษา หลักสูตรและการวัดผลประเมินผล กระบวนการสอน การประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัล การบริหารจัดการ และการเรียนรู้อย่างครุมืออาชีพ (UNESCO, 2018) ดังนั้น การที่จะพัฒนาให้ครูมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากขึ้น แน่นนอนว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลที่เหมาะสมกับโลกยุค VUCA World เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบาย เป็นผู้นำในการทำงานของครู เป็นผู้ให้คำปรึกษา และจะต้องเป็นผู้ที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ครู ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในยุค VUCA World เนื่องจากบริบทของโรงเรียนในกลุ่ม 6 ตั้งอยู่บริเวณชานเมือง ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่กำลังพัฒนา หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางดิจิทัลสูง จะสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับ ICT ระดับชาติมาใช้จริงในสถานศึกษา เกิดความคล่องแคล่วในการดำเนินงาน และสามารถพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของครูในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในยุค VUCA World
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในยุค VUCA World
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงทำนายของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในยุค VUCA World

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 713 คน และได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) อัตราการตอบกลับแบบสอบถามเท่ากับร้อยละ 83.33

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 53 ข้อ สร้างโดยผู้วิจัย จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาคุณภาพทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยจำนวน 30 คน ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.98 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปร พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.88-0.94 และตัวแปรสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.87-0.98

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้กลับคืน มาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งได้แบบสอบถามจำนวน 246 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติการถดถอย ประกอบด้วย การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของตัวแปรความคลาดเคลื่อนโดยใช้สถิติทดสอบ Kolmogorov-Smirnov การตรวจสอบความคงที่ของค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนโดยใช้การวิเคราะห์ Box's Test of Equality และการตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันของความคลาดเคลื่อนโดยใช้สถิติ Durbin-Watson และวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูด้วยสถิติบรรยายคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงทำนายของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูด้วยสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอย ข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น โดยสถิติทดสอบ Kolmogorov-Smirnov มีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ การวิเคราะห์ Box's Test of Equality แสดงให้เห็นว่าค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ และสถิติ Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.6 แสดงให้เห็นว่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70.7) มีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอย่างอื่นที่เทียบเท่าปริญญาตรี (ร้อยละ 67.9) และเป็นครูผู้สอน (ร้อยละ 87.8) มีอายุอยู่ระหว่าง 30-40 ปีมากที่สุด (ร้อยละ

47.6) ประสิทธิภาพการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน 1-5 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 45.9) และไม่มีวิทยฐานะมากที่สุด (ร้อยละ 45.1)

1. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำดิจิทัลรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.96	.75	5
2. การรู้ดิจิทัล	4.00	.75	4
3. การสื่อสารดิจิทัล	4.03	.79	3
4. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.05	.79	2
5. การพัฒนาวิชาชีพ	4.06	.65	1
โดยภาพรวมรวม	4.02	.75	-

2. การวิเคราะห์ระดับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู พบว่า สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยสมรรถนะรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านหลักสูตรและการวัดผลประเมินผล ด้านการเรียนรู้รู้อย่างครือมืออาชีพ ด้านการประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัล ด้านกระบวนการสอน ด้านความเข้าใจไอซีทีในนโยบายการศึกษา และด้านการบริหารจัดการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความเข้าใจไอซีทีในนโยบายการศึกษา	4.16	.68	5
2. หลักสูตรและการวัดผลประเมินผล	4.20	.62	1
3. กระบวนการสอน	4.17	.61	4
4. การประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัล	4.18	.62	3
5. การบริหารจัดการ	4.14	.56	6
6. การเรียนรู้รู้อย่างครือมืออาชีพ	4.19	.57	2
โดยภาพรวม	4.17	.61	-

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงทำนายของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการรู้ดิจิทัล (DL) และด้านการพัฒนาวิชาชีพ (DP) สามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูได้ร้อยละ 61.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2 โดยมีสมการพยากรณ์ในการทำนายดังนี้ สมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปของคะแนนดิบ คือ $Y(ICT)=1.392+0.490$

(DL)+0.200 (DP) และสมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ $Z(ICT)=0.592(DL)+0.279(DP)$ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์เชิงทำนายของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู

Coefficients ^a					
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	
1. (Constant)	1.392	.142		9.795	.000
การรู้ดิจิทัล (DL)	.490	.040	.592	12.238	.000
การพัฒนาวิชาชีพ (DP)	.200	.035	.279	5.773	.000

a. Dependent Variable: สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู

Model Summary						
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	F	Sig.
1	.786 ^b	.618	.615	.330	196.339	.000

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในยุค VUCA World พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้นำนโยบายด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยการเปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา มีการแสวงหาความรู้ และติดตามความก้าวหน้าเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่เสมอ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีการสื่อสารเพื่อให้ครูและบุคลากรเข้าใจวิสัยทัศน์ และมีการกำกับติดตามการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษาอยู่เป็นประจำ โดยใช้เป็นเครื่องมือในสื่อสารกับครู บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสร้างนวัตกรรม อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอบรม และเพิ่มโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ ปกรณ์ (2565) ที่ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ดิจิทัล ความรู้และทักษะดิจิทัล การจัดการดิจิทัล วัฒนธรรมดิจิทัล เครือข่ายความร่วมมือดิจิทัล การปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล และกลยุทธ์เชิงดิจิทัล และยังสอดคล้องกับคมกริช สังขรัตน์ (2564)

ที่ได้ทำการพัฒนาแบบประเมินอิทธิพลของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งตัวแปรภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษานั้นประกอบด้วยด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรในยุคดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ การส่งเสริมและพัฒนาการใช้ดิจิทัล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชนา โกมลวานิช (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การสื่อสารดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และการรู้ดิจิทัล

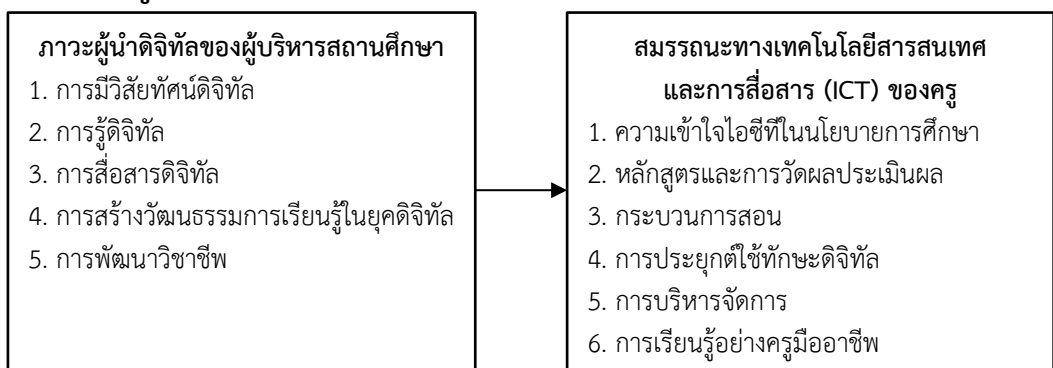
2. ผลการศึกษาสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในยุค VUCA World พบว่า สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูติดตามนโยบายการศึกษาด้าน ICT ของประเทศไทยอยู่เสมอ รวมถึงได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจนสามารถนำความรู้และทักษะด้าน ICT มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสร้างสรรค์สื่อ นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลได้เป็นอย่างดี อีกทั้งครูมีการใช้ ICT เป็นสื่อกลางในการทำงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันด้วย นอกจากนี้ครูยังมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สื่อ ICT อย่างสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้าน ICT สำหรับครูขององค์การ UNESCO (2018) ได้แก่ ความเข้าใจในการใช้ ICT ในการศึกษา หลักสูตรและการวัดผลประเมินผล กระบวนการสอน ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การบริหารจัดการ และการเรียนรู้อย่างครุมีอาชีพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rubach & Lazarides (2021) ที่พบว่า สมรรถนะด้าน ICT ขั้นพื้นฐานของครู 6 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลและการรู้เท่าทันข้อมูล การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน การสร้างเนื้อหาผ่านสื่อดิจิทัล ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย การแก้ปัญหาและการวิเคราะห์ โดยสมรรถนะทั้ง 6 ด้านนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติของครูที่มีต่อ ICT รูปแบบการใช้ ICT และการนำ ICT มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาวิชาชีพ และการรู้ดิจิทัลสามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู ได้ร้อยละ 61.8 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง โดยการพัฒนาทักษะดิจิทัลของตนเองอยู่เสมอ และนำองค์ความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครู รวมทั้งมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยจัดให้มีการอบรม และสนับสนุนการนำ ICT มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al Ajmi (2022) ที่พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิษฐานติ ลิ้วพงศ์พานิชย์ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผล

ต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม โดยผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจ และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ และสนับสนุนให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุรียะโร รอดพัน (2564) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีภาวะผู้นำดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการรู้ดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชนา โกลวนิช (2564) ที่พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล สามารถรวมกันพยากรณ์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 57.4

สำหรับภาวะผู้นำดิจิทัลที่ไม่สามารถทำนายสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูได้ ประกอบด้วยด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาอาจไม่ได้มีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเองในด้านดังกล่าวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุค VUCA World ที่มีการมุ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของสุรียะโร รอดพัน (2564) ที่ได้เสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเอง เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา ทำให้มีความรู้ และความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างคล่องแคล่ว เกิดการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีเครือข่ายที่สามารถแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกันได้ มีการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาผ่านสื่อดิจิทัล มีการสร้างระบบการนิเทศ และติดตามด้วยระบบดิจิทัล รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู แสดงให้เห็นว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลของตนเองอยู่เสมอ โดยการแสวงหาความรู้และติดตามความก้าวหน้าเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างผันผวนอยู่ตลอดเวลา จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล กฎหมายการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจรรยาบรรณ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครู ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของตนเอง รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษา และเกิดการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู โดยครูเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถนำ ICT ที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุค VUCA World ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลเป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อีกทั้งควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลลงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาวิชาชีพ และการรู้ดิจิทัลเป็นปัจจัยภาวะผู้นำดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเข้าไปในสมการเพื่อทำนายผลที่มีต่อสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 61.8 เท่านั้น แสดงว่ายังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่ยังอธิบายไม่ได้ ดังนั้น จึงควรศึกษาตัวแปรเหล่านั้นต่อไปเพื่อให้สามารถพยากรณ์สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูได้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิด

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา และเกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580). สืบค้น 25 กันยายน 2565, จาก <https://shorturl.asia/lcg5p>
- คมกริช สังขรัตน์. (2564). การพัฒนาแบบประเมินอิทธิพลของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- จันทนา แสนสุข. (2559). *ภาวะผู้นำ Leadership*. กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- จิราภรณ์ ปกรณ์. (2565). รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 48(16), 396-410.
- ธัญชาติ ล้อพงศ์พานิชย์. (2565). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 579-591.
- สุชญา โกมลวานิช. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1 (1): 1-8.
- _____. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัย มช. (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 159-167.
- สุรรัตน์ รอดพัน. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 39(1): 36-45.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การพัฒนาระบบสื่อสารเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Al Ajmi, M. K. (2022). The impact of digital leadership on teachers' technology integration during the COVID-19 pandemic in Kuwait. *International Journal of Information and Education Technology*, 12(1), 24-31.
- Giles, S. (2018). *How VUCA Is Reshaping the Business Environment, And What It Means for Innovation*. Retrieved September 24, 2022, from <https://www.forbes.com>

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Rubach, C. & Lazarides, R. (2021). *Managing digital competencies in the 21st century: Developing and validating an instrument to assess teachers' digital competence*. Retrieved October 26, 2022, from <https://shorturl.asia/7gLnO>
- Sheninger, E. (2019). *Pillars of Digital Leadership International Center for Leadership in Education*. Retrieved September 27, 2022, from <https://shorturl.asia/pYaAf>
- Sullivan, L. (2017). *10 Reasons Today's Students NEED Technology in the Classroom*. Retrieved October 19, 2022, from <https://shorturl.asia/EqYzg>
- UNESCO. (2018). *UNESCO ICT Frameworks for Teachers Version 3.0*. France: UNESCO.

